

Истеъмолчининг ҳуқуқлари бузилиши туфайли унга етказилган маънавий зарар учун уни етказган шахс, башарти у айбдор бўлса, ҳақ тўлаши лозим. Маънавий зарар учун тўланадиган ҳақ миқдорини суд белгилайди.

Маънавий зарар учун ҳақ тўлаш мулкӣ зиён ва истеъмолчи кўрган зарарнинг ўрни қоплашидан қатъи назар, амалга оширилади.

"ИСТЕЪМОЛЧИЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ Тўғрисида"ги ҚОНУН, 22-МОДДА.

Адолат ҳар ишда ҳамроҳимиз ва дастуригимиз бўлсин!

ИНСОН ва ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛҲЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 3 (409) 2005 йил 18 январь сешанба

Сотувда эркин нархда

ҲАЁТБАҲИШ ЭЗГУЛИК

Одамзот бу дунёга савоб ва эзгу ишларни амалга ошириш, ҳаётда ўзидан муносиб нол қолдириш учун келади. Бироқ ҳаёт мураккаб яраган. Кимдир турмуш чорраҳаларида иродасизлиги туфайли адашиши, хатога йўл қўйиши, билиб-билмай жиноятга қўл уриши мумкин. Бундай вазиятда у кўпроқ атрофдагиларнинг меҳр ва кўмагига эҳтиёж сезади. Агар ана шундай вазиятда унга беҳимнат кўмак берилса, у шубҳасиз, ҳаётда қайта тўғри йўлни топиб олади.

Бу ҳақда беҳиз фикр юритаётганимиз йўқ. Чунки халқимиз табиатидан адашганга йўл кўрсатиш, йиқилганни суяш, бир сўз билан айтганда, бағрикенглик фазилати чуқур ўрин олган. Айниқса, бу фазилатлар истиклол берган имкониятлар туфайли янада ёрқинроқ намоён бўла бошлади. Буни Президентимиз Ислам Каримовнинг "Амнистия тўғрисида"ги Фармонлари мисолида ҳам яққол кўришимиз мумкин.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, мустақиллик йилларида Президентимиз Конституцияда белгилаб берилган инсонпарварлик тамойилини амалга ошириш учун ўн беш мартаба "Амнистия тўғрисида"ги Фармонларга имзо чекди. Натияжада бир неча минг нафар жиноятга қўл урган шахслар жавобгарлик ёки жазодан озод этилди. Бу ҳуқуқий ҳужжат жиноят содир этгандан сўнг айбига иқроқилди белгириб, қилмишидан пушаймон бўлиб, афсус-надомат чекиб, оиласи, қариндош-уруғлари, маҳалла-қўйга қайтиш илинжида юрган маҳбусларнинг жамиятга қайта қўшилишига кенг йўл очиб берди.

Президентимиз Фармонининг ижроси жараёнида ҳар бир маҳаллада нафақат осойишталик қўриқчиси, балки одамларнинг содиқ дўсти, маслаҳатчисига айланган адвокатларнинг ҳақдорлиги ҳақиқатан ҳам яққол кўриш мумкин. Шунингдек, фуқароларга суд қарорлари устидан апелляция ёки кассация тартибидан шикоят бериш йўли билан ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш усули, танлаш имконияти берилди.

ОДИЛ СУДЛОВ ИМКОНИЯТЛАРИ

Мамлакатимиз истиклолга эришгач, давлат ва жамият ҳаётининг барча жаҳалларида кенг қамровли ислохотлар амалга оширилмоқда. Жумладан, суд-ҳуқуқ тизимини ислох қилишга қаратилган чора-тадбирлар, судлар, прокуратура, суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида, судларни жиноят ва фуқаролар ишлари бўйича иккитаслаштириш муносабати билан қатор кодексларга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги қонунларнинг қабул қилиниши одил судлов сифатини ошириш, ишларни кўриб чиқиш муддатларини қисқартириш ташвишланди. Бу жараёнларнинг барча босқичларида тарафларнинг тенглиги ва ўзаро тортиша олиши учун шароит яратиб берди.

Суд тизимини мустақамлаш, судьялар мустақиллигини, уларнинг фақат қонунга бўйсунини таъминлаш борасида, моҳият-этиборига кўра, мураккаб янги қадам қўйилди. Бу ўзгаришларни амалга оширишда қўлланган асосий мақсад — одамларнинг судларга фақат жазоланиш учун эмас, балки инсоннинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун, деб қарашга эришмоқдир.

"Судлар тўғрисида"ги қонунга мувофиқ, жиноят-процессуал ва фуқаролик процессуал қонунчилигида ўзгаришлар киритилди. Ишларни кўриб чиқишнинг апелляция тартиби жорий қилинди. Бу суд ҳатотларини ўз вақтида тузатиш, иш юришида сансаларликка йўл қўйилмаслигининг муҳим кафолатидир. Янги қонунга мувофиқ апелляция инстанцияси суди ишни қайта кўриб

Аслини айтганда, "Хоразмавтотехизмат" ҳиссадорлик жамияти мутасаддилари амалдаги қонун талабларини била-кўра ва қасдан бузишмаган. Аммо улар барибир қондабузар деган ном оlishди. Бунинг устига нарқ 250 миллион сўмлик жаримага ҳам тортилади.

Ваколат ва жавобгарлик 102 миллион 453 миң сўм. Бироқ лицензиясиз амалга оширилган бу ҳаракат солиқчилар фикрига қараганда, ноқонуний. Демак, жамият бундай фаолият юритишдан тийилиши керак.

Sud islohoti

гига ярашув тўғрисидаги институтнинг киритилиши ҳуқуқий муносабатларни эркинлаштиришда самарали омил бўлди. Мазкур институт жабранувчининг ҳуқуқлари ишончли ҳимоя қилиш, судланувчининг ҳолатини қамқайтириш, жиноят қилиб қўйилган озоқ қилиш институтининг кенгроқ қўлланишига имкон яратди.

Qonun dastagi

Аҳолига сотиб юборилган 444 та автоташнадан 2 миллион 253 миң сўм миқдорда фойда олинган. Демак, бу фойда юзасидан ҳам жарима тўланиши шарт. Бу жарима эса кўрилган даромаднинг 2 баравари, яъни 4 миллион 506 миң сўмни ташкил қилади.

Huquqiy ma'rifat

ҲИМОЯЧИ ИШТИРОКИ

Амалдаги қонунчиликка кўра, дастлабки терговда воғга етмаганлар, руҳий ва жисмоний камчиликлари бор, ҳимоя ҳуқуқини амалга ошира олмайдиган шахслар ҳамда судлов олиб борилаётган тили билмайдиганларга нисбатан айб эълон қилиш чоғида ҳимоячининг иштироки мажбурий саналади.

ни, етказилган зарар тўғри аниқлангани, таснифлангани ва ҳоказоларни аниқлаш муҳим аҳамиятга эга. Айниқса, айбланувчи тўғри неча жиноятни содир этишда айбланётган ҳамда иштирокида судир этилган жиноятлар юзасидан қабул қилинган қарор билан танишиб чиқиши зарур. Бунда айбланувчига қўйилган қилмишлар аниқ-равшан санаб ўтилганда, гуруҳ бўлиб содир этилган жиноятда айбланувчининг аниқ ролига боха ҳисоб берилганда, ҳар бир айблов қатъи индивидуаллаштирилган ва аниқ баён этилган бўлиши керак.

Ajab savdolar

ҚИММАТГА ТУШГАН ХАТО

Бизан ҳаётда содир этилган хато қимлардир учун қимматга тушиши тайн. Айниқса, қайсидир мутасадди идора ходимлари билиб-билмай тадбиркорлик фаолиятга тўсиқ қўйиши мутлақо кечирилмас ҳолатдир. Нега деганда, бунинг оқибатида нафақат тадбиркорнинг, балки жамаиятнинг ҳам манфаатларига путур етиши мумкин.

— Мен дастлаб ҳайрон бўлдим. Чунки бу ер божжона маскани эмасди, — дейди Нафиса Мадрохимова. — Лекин шундай бўлса-да, майли, текшириб қўришсин, деб барча ҳужжатларни тақдим қилдим. Товар-материалларни тадбиркор А.Болтабоевдан шартнома асосида сотиб олгандим, уни кўрсатдим. Йўқ, божжона ходимлари гапларинга қулоқ солишмади, "Шахрихонсой" божжона масканига олиб беришиб, тушунтириш хати ёздириб оlishди.

